

**39 MILIONS DE
PERSONES AL MÓN
SÓN CEGUES**

**TANMATEIX, 4 DE
CADA 5 CASOS
SÓN EVITABLES**

MISSIÓ

Ulls del món és una entitat sense ànim de lucre que contribueix a fer que les persones amb deficiències visuals i sense recursos econòmics dels països pobres puguin rebre atenció oftalmològica de qualitat dels serveis locals de salut, i a crear les condicions per disminuir la incidència de les patologies oculars en cada territori. Així mateix, sensibilitza l'opinió pública del nostre entorn respecte a les deficiències en la sanitat bàsica d'aquelles zones.

VISIÓ

Ulls del món aspira a un món en el qual no hi hagi persones cegues innecessàriament i contribueix, per tant, a fer efectiu el dret a la visió.

© Isaac Freijo / Ulls del món

SUMARI

3. PRESENTACIÓ DEL PRESIDENT. CANVI SUBSTANCIAL EN LA VIDA DE LES PERSONES
4. ULLS DEL MÓN PER DINS
6. AL COSTAT DE LES PERSONES MÉS VULNERABLES
7. EN PRIMERA PERSONA. MARIZOL GONZALES
8. BOLÍVIA. TRASPÀS DE LA XARXA D'ATENCIÓ OCULAR A LES AUTORITATS LOCALS
10. SÀHARA. GARANTIR L'ACCÉS DE LA POBLACIÓ REFUGIADA A LA SALUT OCULAR
12. 2013 EN UNA ULLADA
14. MOÇAMBIC. APROXIMACIÓ DE LA SALUT OCULAR A LES COMUNITATS RURALS
16. MALI. ATENCIÓ OFTALMOLÒGICA PERMANENT A BANKASS
18. SENSIBILITZACIÓ
20. TRANSPARÈNCIA I DADES ECONÒMIQUES
21. ÈXITS I REPTES. SUPERANT BARRERES
22. AGRAÏMENTS

Pots descarregar-te aquest document en format digital a:
www.ullsdemon.org/memories

Fundació privada amb seu social a Barcelona constituïda el 9 de juliol de 2001 i inscrita a:
Registre de Fundacions de la Generalitat de Catalunya, amb el número 1568, el 18 de juliol de 2001.
Registre d'Organitzacions no Governamentals de Desenvolupament, adscrit a l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID), el 10 de maig de 2004.
Registre d'Organitzacions no Governamentals per al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, Secretaria de Cooperació Exterior, amb el número 29, el 19 de juny de 2005.
Registre de Fundacions del País Basc, el 19 de juliol de 2005.
Registre Municipal d'Entitats de Sevilla, el 23 de gener de 2007.
Registre de Fundacions de la Comunitat Valenciana, el 29 de gener de 2007.
Registre de la Prefectura de Puy-de-Dôme, França, el 27 de desembre de 2012.
Negociat d'Associacions, Fundacions i Col·legis Professionals de Pamplona, Navarra, el 20 de novembre de 2013

PRESENTACIÓ DEL PRESIDENT

Canvi substancial en la vida de les persones

A Ulls del món **hem cregut**, des dels inicis, que un món on no hi hagi persones cegues innecessàriament és possible. I sabem que per aconseguir-ho cal, d'una banda, enfortir els sistemes públics de salut dels territoris més vulnerables perquè siguin integrals i accessibles a tothom i estiguin integrats en les estructures nacionals de salut; i d'altra banda, cal facilitar els coneixements i les capacitats perquè siguin els professionals locals qui desenvolupin les polítiques de salut ocular i gestionin els seus propis serveis de salut.

© Ulls del món

L'any 2013 **hem treballat** en aquesta direcció. I ho hem fet malgrat el context d'inseguretat en alguns territoris i la petjada profunda de la crisi econòmica mundial, que ha condicionat i determinat una part de la nostra activitat sobre el terreny, atesa la limitació de mitjans amb els quals hem pogut comptar.

Tot i això, **hem aconseguit** causar impacte en la vida de milers de persones a qui els problemes de visió estaven afectant significativament la vida i el seu mitjà de subsistència.

Voldria destacar especialment que l'any 2013 hem aconseguit arribar a més persones, les quals han conegut la importància que, per a la seva mateixa vida, pot tenir l'adopció d'actituds preventives i d'hàbits bàsics de salut ocular. I hem contribuït, amb la consolidació de les xarxes d'atenció ocular als diferents territoris i el suport als serveis oftalmològics locals, al projecte global de l'Organització Mundial de la Salut de reduir la prevalença de la discapacitat visual evitable en un 25% l'any 2019 respecte del 2010.

Ho hem fet per responsabilitat amb la situació actual i pensant que, transformant el present, estarem millorant el futur de milers de persones al món i aportant progrés en la seva autonomia. Un canvi substancial en les seves vides.

Seguim comptant amb tu perquè, junts, encara podem fer més.

A stylized, handwritten signature in blue ink, belonging to Rafael Ribó.

Rafael Ribó
President

ULLS DEL MÓN PER DINS

PATRONAT

Rafael Ribó Massó	president (Comitè Executiu)
Borja Corcóstegui Guraya	vicepresident (Comitè Executiu)
Núria Ramon Garcia	directora general (Comitè Executiu)
Vicenç Capdevila Cardona	secretari (Comitè Executiu)
Francesc Sancho Serena	vocal, en representació de la Generalitat de Catalunya
Joan Carles Garcia Cañizares	vocal, en representació de la Diputació de Barcelona
Cristina Iniesta Blasco	vocal, en representació de l'Ajuntament de Barcelona
Xavier Grau Sabaté	vocal, en representació de la Fundació ONCE per a l'Amèrica Llatina, FOAL
Salvador Clotas Cierco	vocal, patró de la Fundació Pablo Iglesias
M. Isabel Nieto Uresandi	vocal, oftalmòloga
Andrés Müller-Thyssen Bergareche	vocal, oftalmòleg
Joan Barril Cuixart	vocal, periodista i escriptor
M. Teresa Vilalta Ferrer	vocal, economista

COMITÈ MÈDIC

Borja Corcóstegui Guraya	president
Ricardo Casaroli-Marano	secretari i supervisor mèdic Ulls de Moçambic
M. Isabel Nieto Uresandi	vocal
Rebeca Atienza Molina	supervisora mèdica Ulls del Sàhara
Hernán E. Gras	supervisor mèdic Ulls de Bolívia
Andrés Müller-Thyssen Bergareche	supervisor mèdic Ulls de Mali

DELEGATS TERRITORIALS

Rosario Martínez Navarro	delegada Comunitat Valenciana
Lelo Méndez Aragón	delegada Andalusia
Kike Otaegi Arizmendi	delegat País Basc i Navarra
Alfonso Jordán García	delegat Madrid
Lurdana Teixeira Gomes	nucli territorial Portugal
Hernán E. Gras	nucli territorial Argentina
Romain Bordas	nucli territorial França

© Ulls del món

EQUIP OPERATIU SEU

Núria Ramon Garcia	directora general
Elisenda Rom Suñol	cap de Gabinet i Comunicació
Paco Sanz León	cap de Programes
Anun Jiménez Ibáñez	cap d'Administració
Jordi Iturbe Ferré	tècnic de Gestió Econòmica
Albert de Renzi Buxó**	tècnic de Compres i Magatzem
Alejandra Manau Luna*	tècnica de Captació de Fons
Bibiana Ruberte de la Iglesia	tècnica de Seguiment Financer de Programes
Sandra Campañón Gutiérrez	administrativa

EQUIP OPERATIU SOBRE EL TERRENY

Sàhara	
María Tavera Villén*	coordinadora programa Ulls del Sàhara
Moçambic	
Eric Lavis	coordinador programa Ulls de Moçambic
Pierre Dufloo	coordinador Salut Comunitària
Helder Amaral	adjunt Salut Comunitària
Sarifa Ismael	administrativa
Zé Miguel	logista
Bolívia	
Patricia Tárraga	coordinadora programa Ulls de Bolívia
M ^a del Carmen Ortega*	coordinadora xarxa rural oftalmològica
María Luz Alí*	coordinadora xarxa rural oftalmològica
Juana Tapia	coordinadora xarxa rural/urbana oftalmològica
María Esther Espejo	administradora
Angélica Luna***	assistent farmàcia i organitzadora actes
Guido Huanca	logista xofer
Aurora Mamani	auxiliar d'oficina
Mali	
Albert Coulibaly	coordinador programa Ulls de Mali
Hélène Dena	administrativa
Seydou Togo	logista

*Incorporació al llarg de l'any **Jornada parcial ***Contracte per a projectes

○ CONSELL EMPRESARIS

El mes de juliol es va constituir el Consell d'Empresaris d'Ulls del món, compost pels membres del Comitè Executiu i per professionals de l'àmbit de l'empresa compromesos amb el Dret Universal a la Visió, amb l'objectiu de crear sinergies i col·laboracions de la Fundació amb el teixit empresarial, ampliar la xarxa de contactes de la Fundació i assessorar en temes vinculats amb la viabilitat i el creixement d'Ulls del món a mitjà termini.

Composició:

Josep Caminal, director general de Presidència Grup Godó

Àngel Corcóstegui, soci fundador Magnum Capital

Jordi Fontcuberta, conseller delegat General Optica

Agustín Martínez Bueno, director general Ercilla Hoteles

Josep Santacreu, conseller delegat DKV

Rafael Ribó, president Ulls del món

Borja Corcóstegui, vicepresident Ulls del món

Núria Ramon, directora general Ulls del món

Vicenç Capdevila, secretari Ulls del món

© Gasull fotografia / Ulls del món

○ ALIANCES INTERNACIONALS

Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa (IAPB, amb les sigles en anglès)

Ulls del món forma part del Consell Assessor de la IAPB, que pretén eliminar les principals causes de ceguesa evitable i deficiències visuals greus acostant governs i organismes no governamentals per tal de facilitar la planificació, el desenvolupament i la implementació de programes sostenibles de salut ocular d'abast nacional.

Aliança de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) per a l'Eliminació Global del Tracoma l'any 2020 (GET 2020, amb les sigles en anglès) + Coalició Internacional per al Control del Tracoma (ICTC, amb les sigles en anglès)

La Fundació és membre d'ambdós organismes que aglutinen organitzacions sense ànim de lucre, administracions públiques i organismes internacionals en la lluita contra el tracoma (que és la principal causa infecciosa de ceguesa al món).

Coalició Moçambiquesa per a la Salut Ocular (MECC, amb les sigles en anglès)

Ulls del món treballa conjuntament amb les organitzacions sense ànim de lucre amb projectes a Moçambic i el Ministeri de Salut del país (junts en aquesta coalició) per tal d'establir les estratègies i els objectius a assolir en relació amb l'accés de la població moçambiquesa a l'atenció oftalmològica.

Visió 2020 Amèrica Llatina

Ulls del món és membre del projecte Visió 2020 a l'Amèrica Llatina. Una iniciativa conjunta de l'OMS i la IAPB que té per objectiu donar a totes les persones el Dret a la Visió.

○ ALIANCES SOBRE EL TERRENY

Bolívia: Suyana, Voces libres, Adesproc libertad GLBT, Save the Children

Moçambic: Ametrano, CADE, Acamo, Acomuza, Amodevi, Tsinela, Tlharihane, Aguja, COWATER, Frisian

Mali: CAFO, Academies d'enseignement de Mopti, Academies d'enseignement de Douentza

Sàhara: Médicos del mundo

AL COSTAT DE LES PERSONES MÉS VULNERABLES

D'acord amb el primer punt del Pla Estratègic d'Ulls del món, la Fundació es proposa, al llarg del període 2010 - 2014, facilitar l'accés als serveis de salut ocular a un nombre de persones més elevat.

En aquest sentit, l'any 2013 Ulls del món ha donat un impuls important a les activitats adreçades a ampliar el nombre de persones beneficiàries dels diferents projectes. Malgrat les restriccions pressupostàries, s'han aconseguit resultats importants, principalment en relació amb:

POBLACIÓ GENERAL. L'atenció oftalmològica, la prevenció de les principals patologies i la sensibilització de la població en hàbits bàsics de salut ocular a través de xerrades, missatges en els mitjans de comunicació locals i en material escolar, fires de salut, representacions teatrals, etc.

PERSONAL SANITARI LOCAL. La capacitació i sub-especialització del personal sanitari de cada territori en la revisió i el tractament dels pacients.

PROFESSIONALS NO SANITARIS. La formació de professionals i líders comunitaris (especialment agrupacions de dones i mestres de les escoles) en la detecció precoç i derivació de casos.

© Elisenda Pons / Ulls del món

Tota persona té dret a un nivell de vida que asseguri, per a ella i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestit, habitatge, assistència mèdica i serveis socials necessaris...

Article 25.1 de la Declaració Universal dels Drets Humans, adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 10 de desembre de 1948

LA CEGUESA AL MÓN

- Al món hi ha 285 milions de persones amb deficiències visuals greus, de les quals 39 milions són cegues.
- El 80% dels casos es podrien prevenir o curar.
- El 90% de les persones amb deficiències visuals viuen en països pobres.
- Les cataractes i els defectes refractius són la causa principal de cegueses evitables i deficiències visuals, respectivament.
- De les persones amb deficiències visuals greus, 19 milions són nens i gairebé el 65% tenen més de 50 anys.
- En els països pobres, per cada dòlar que s'inverteix a prevenir que algú es quedi cec es generen més de 4 dòlars en retorn econòmic.

EN PRIMERA PERSONA

Marizol Gonzales és la responsable del Servei d'Oftalmologia de l'Hospital Municipal Bolivià Holandès de la ciutat d'El Alto, del Departament de La Paz - Bolívia. Va iniciar l'activitat en aquest centre a través de la Fundació Ulls del món, amb l'objectiu de continuar amb l'atenció oftalmològica clínica i quirúrgica. Des de desembre de 2012 i fins al setembre de 2013, va estar a Barcelona fent un màster en còrnia i cirurgia refractiva a l'Institut de Microcirurgia Ocular (IMO).

Quin és el principal problema oftalmològic que hi ha a El Alto i a qui afecta més?

En les persones grans, la patologia principal és la cataracta, ja que la pèrdua de visió gradual les impossibilita fer les seves activitats quotidianes i les fa dependents del seu entorn familiar. En els nens i nenes són la miopia, la hipermetropia i l'astigmatisme, que en l'edat escolar són un factor a vegades determinant de cara al rendiment.

A Barcelona deu estar veient casos operables gràcies a la tecnologia disponible, però a El Alto és probable que no la tinguin

La ciutat d'El Alto té una realitat molt diferent, però aquest any s'està acabant d'equipar un hospital que preveu l'adquisició de diversos equips oftalmològics de tecnologia moderna que faran que la població en general tingui una atenció de qualitat.

Quina és la necessitat principal que tenen per millorar la seva tasca?

S'ha de fer un èmfasi especial en el coneixement de les malalties oculars prevenibles a través d'una educació contínua, i informar permanentment la població sobre els centres d'atenció oftalmològica.

Un cas que l'hagi impactat?

Fa més o menys un any va venir a la consulta una dona de 63 anys acompanyada d'una veïna a qui feia pena veure-la aïllada. Després d'examinar-la, la vaig informar que tenia cataractes als dos ulls i que havia d'operar-se. Va començar a plorar perquè no tenia cap familiar que se'n pogués fer càrrec i pensava que la cirurgia tindria un cost que no podria pagar i que no hi tornaria a veure. Li vaig dir que existia una fundació que ens ajudava i que a través d'una assegurança implementada pel Govern no s'hauria de preocupar de res. Una setmana després de ser operada havia recuperat la seva vida, era totalment independent. Ara ens envia persones amb problemes similars.

Quin serà el principal repte a El Alto quan Ulls del món surti del país?

Considero que la Fundació està deixant un sistema de salut ocular ben encaminat. Dependrà dels oftalmòlegs i del Servei de Salut Regional d'El Alto donar continuïtat a aquesta feina, acomplint els compromisos assumits quan es van dotar d'equipament bàsic els consultoris: duent a terme activitats d'atenció ocular i procediments quirúrgics...

Extracte de l'entrevista publicada a El Periódico de Catalunya, el 12 d'abril de 2013

© Ulls del món

"El millor de la meva feina és la satisfacció d'ajudar una persona a desenvolupar-se independentment en la seva vida."

TRASPÀS DE LA XARXA D'ATENCIÓ OCULAR A LES AUTORITATS LOCALS

BOLÍVIA

Èxit de la cooperació oftalmològica a l'Amèrica Llatina

En dues dècades, la prevalença de la ceguesa s'ha reduït a la meitat a l'Amèrica Llatina i el Carib (del 0,8% l'any 1990 al 0,4% l'any 2010), i la prevalença de les persones amb deficiències visuals moderades i severes s'ha reduït del 4,3% el 1990 al 2,7% l'any 2010.

Malgrat aquests resultats meritosos, l'any 2010 es va calcular que encara hi havia 2,3 milions de persones amb ceguesa, majoritàriament causada per cataractes, i 14,1 milions de persones amb deficiències visuals moderades i severes a la regió, per causa principalment de defectes refractius no corregits.

Per això, encara són necessàries intervencions coordinades que permetin continuar reduint les taxes de prevalença i prevenir un augment en el nombre absolut de persones amb ceguesa.

Font: Prevalence and causes of vision loss in Latin America and the Caribbean: 1990-2010, Janet L. Leasher OD, MPH, FAO + Van C. Lansingh, MD, PhD + grup d'experts de discapacitats visuals de l'estudi Global Burden of Disease, Risk Factors and Injuries Study 2010

El projecte d'Ulls del món iniciat l'any 2003 a la ciutat satèl·lit d'El Alto i la seva àrea rural d'influència ha assolit ja els resultats proposats i ha estat traspassat a les autoritats locals perquè continuïn facilitant l'accés equitatiu de la població a l'atenció ocular.

Actualment, existeix en aquest territori una xarxa d'atenció oftalmològica en el marc del sistema públic de salut, integrada per 6 consultoris urbans, 3 consultoris rurals i 3 unitats quirúrgiques, gestionada per professionals locals (formats majoritàriament amb el suport de la Fundació) que atén anualment uns 15.000 pacients i sensibilitza sobre prevenció de patologies oculars més de 30.000 persones l'any.

Concretament, els darrers tres anys, a través del projecte Ulls de Bolívia i en el marc de la xarxa creada en aquesta zona, s'han atès 40.273 persones, s'han format 974 professionals sanitaris i 134 oftalmòlegs i residents, 20.175 persones han assistit a xerrades de sensibilització en centres de salut, 33.825 estudiants han rebut informació sobre prevenció de la salut ocular en les seves unitats educatives, 1.289 professors s'han format en la presa d'agudes visual, aproximadament 27.000 persones han obtingut informació sobre hàbits bàsics d'higiene ocular i detecció precoç de patologies en fires de salut i celebracions vinculades amb el Dia Mundial de la Visió i unes 62.000 persones més han estat sensibilitzades a través dels mitjans de comunicació.

de la xarxa es va celebrar a l'alcaldia d'El Alto el mes de desembre de 2013 i hi van assistir l'alcalde municipal d'El Alto, Honorable Arquitecte Edgar Patana, la directora municipal de Salut, doctora Alejandra Hidalgo i, per part d'Ulls del món, van ser-hi presents el president, la directora general i la coordinadora del projecte.

© Ulls del món

PROJECTE ULLS DE BOLÍVIA: UN MODEL A REPLICAR

PERTINENÇA:

La ciutat satèl·lit d'El Alto i la seva àrea rural d'influència, l'any 2003, quan va arribar-hi Ulls del món, tenia una alta demanda d'atenció ocular (amb grans nivells de pobresa, marginalitat i risc social i amb població jove amb demandes i expectatives elevades) i, a la vegada, una baixa oferta de serveis, especialment pel que fa a la inexistència de consultoris oftalmològics públics.

EQUITAT:

Amb la implementació del projecte d'Ulls del món s'ha aconseguit l'accés equitatiu de la població, també de les dones, els joves i les persones grans amb pocs recursos, a l'atenció ocular.

EFICÀCIA:

El projecte ha assolit reptes impressionants quantitativament i qualitativament gràcies a la implicació de les autoritats locals, a través de la signatura de convenis de col·laboració i també per la participació de la població beneficiària, principalment dels estudiants (als qui s'ha arribat amb materials didàctics que inclouen informació sobre salut ocular), els professors (que han obtingut certificats amb valor curricular per la formació rebuda) i els oftalmòlegs (a qui s'ha format i per als quals s'han creat places públiques perquè puguin exercir).

SOSTENIBILITAT:

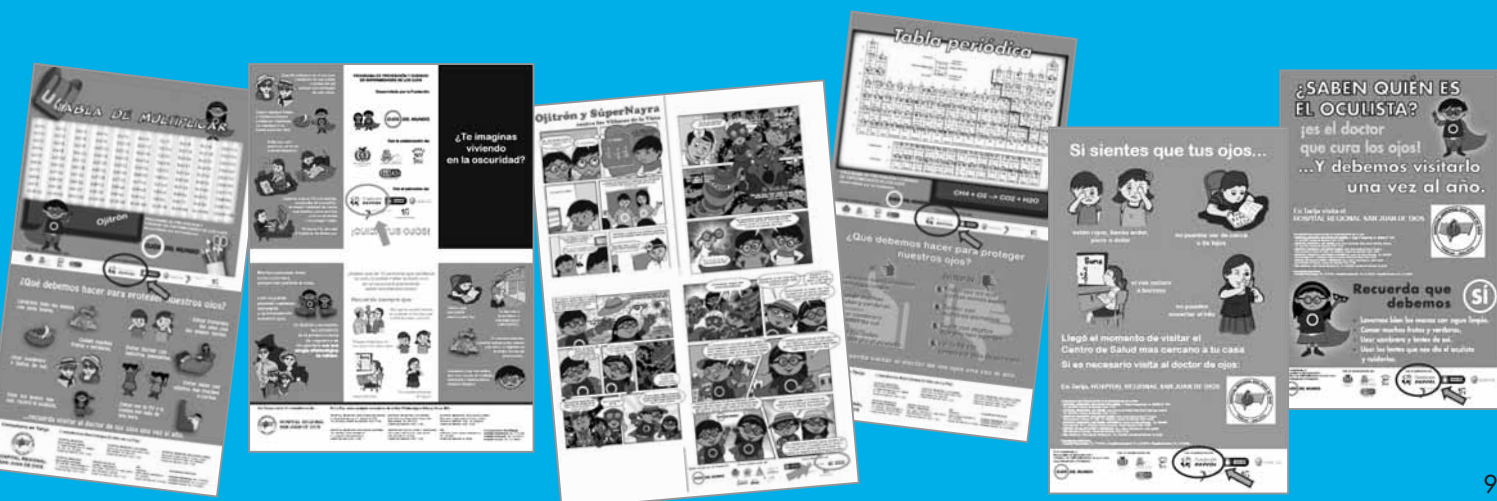
L'èxit més destacat del projecte ha estat la permanència dels resultats en les comunitats. D'una banda, gràcies al fet que s'ha executat el projecte conjuntament amb les autoritats locals, la qual cosa ha portat a una apropiació dels coneixements per part de les institucions governamentals i, d'altra, gràcies a les capacitats humanes i habilitat tècniques adquirides per part dels professionals, de tots els nivells, responsables de la prevenció, la formació i el tractament de les patologies oculars.

Ulls del món va signar el mes de setembre un conveni amb el Servei Departamental de Salut (SEDES) de Tarija que pretén replicar al Departament de Tarija, diverses activitats del projecte ja finalitzat a El Alto, amb l'objectiu de millorar, al llarg dels propers anys, l'accés de la població d'aquest territori a la salut ocular de qualitat en el marc dels serveis públics de salut.

A la signatura van assistir-hi el director del SEDES de Tarija, Carlos Uño, el governador interí, Lino Condori, la secretària de Desenvolupament Social de la Governació de Tarija, Celinda Sosa, i la directora de Relacions Internacionals i Cooperació del Govern Autònom, Sandra Pérez, a més de la coordinadora del programa Ulls de Bolívia, en representació de la Fundació.

© Ulls del món

La crisi econòmica mundial, que ha comportat una reducció significativa de les ajudes públiques, ha impactat especialment en el projecte Ulls del Sàhara, que ha rebaixat el seu pressupost i, com a conseqüència, les activitats que anualment Ulls del món executava en aquest territori.

Tanmateix, gràcies a les aportacions de milers de particulars, organitzacions i institucions públiques (principalment a través de la campanya de micromecenatge Ulls del Desert i de l'atorgament de subvencions per part d'ajuntaments catalans, a través del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament), Ulls del món, el 2013, ha aconseguit garantir el funcionament dels punts d'atenció ocular dels campaments perquè s'ocupin de la població sahrauí amb deficiències visuals.

Concretament, la Fundació ha treballat per assegurar que el 100% de les wilaies disposin d'atenció oftalmològica i que les òptiques tinguin els tècnics optometristes necessaris per fer les revisions oculars a la població, proporcionar les correccions òptiques a les persones que les necessiten i gestionar i controlar els estocs de materials, dels quals la Fundació ha seguit dotant aquests espais.

Realment hi ha dies que quan veig que hi ha gent que fa tasques com la d'Ulls del món continuo confiant en l'ésser humà. Gràcies per la vostra tasca... no té preu veure a tots aquests nens i nenes dels campaments de refugiats sahrauís recuperant el somriure. Molta sort i endavant!

*Cristina Vico
Coordinació Pànxing Maresme*

SÀHARA

GARANTIR L'ACCÉS DE LA POBLACIÓ REFUGIADA A LA SALUT OCULAR

Formar part d'una comissió mèdica formativa d'Ulls del món als campaments de refugiats sahrauís ha estat una experiència molt enriquidora. Em sento afortunat i estic segur que la meua ajuda ha arribat a la població. A més, puc transmetre, per experiència pròpia, la necessitat que tots puguem col·laborar amb Ulls del món o amb altres organitzacions per ajudar aquells que no han tingut la sort de néixer en un país com el nostre.

*Dr. Antoni Cardoner
Oftalmòleg i voluntari d'Ulls del món*

CAMPANYA ULLS DEL DESERT

Campanya de micromecenatge en línia amb suport de SMS
Entre el 10 d'octubre de 2013 i el 10 de maig de 2014

ULLS DEL DESERT
**Evitem
la ceguesa
al Sàhara**

Envia **SAHARA** al **28014**
Donatiu íntegre d'1,20 € a Ulls del món. Vàlid per a Movistar, Vodafone i Orange

www.ullsdeldemon.org/sahara

Servei de SMS solidari operat per Aitana TIC i la Asociación Española de Fundraising. n.º de client 902 00 28 96, apr. corr. 30050 - 28050 Madrid

Karlos Arguiñano

La població refugiada sahrauí habita en una zona on les condicions climatològiques són extremadament dures, amb grans carències alimentàries i degradació en els àmbits de la salut i l'educació. En aquestes condicions, les persones amb deficiències visuals veuen agreujada la seva situació i dificultat l'accés a una vida digna i productiva. Ajuda que les persones puguin veure un futur a les seves vides.

Albert Om

Només som conscients de la importància de la vista quan tenim un problema: als campaments de Tindouf, milers de persones refugiades es tornen cegues perquè no tenen els recursos per tractar-se. Ajuda Ulls del món a combatre la ceguera evitable al Sàhara.

Sílvia Munt

Als campaments de refugiats sahrauís, hi ha moltes persones que es queden cegues per unes simples cataractes. Amb la teva ajuda es poden combatre casos presents i futurs de ceguera evitable.

Aitana Sánchez-Gijón

Ajuda la Fundació Ulls del món a evitar que més persones es quedin cegues per causes que poden prevenir-se o curar-se amb els tractaments que rebem en el nostre entorn, als quals, desgraciadament, la població sahrauí no té accés per falta de recursos.

601

PROFESSIONALS
LOCALS FORMATS

86.899

PERSONES
SENSIBILITZADES

107

EQUIPAMENTS
DONATS

2013
EN UNA
ULLADA

29

INFRAESTRUCTURES
DOTADES

1.404

INTERVENCIONS
QUIRÚRGIQUES

55.710

CONSULTES
OFTALMOLÒGIQUES

21

ACORDS SIGNATS
AMB CONTRAPARTS

SÀHARA

- **7.907 consultes oftalmològiques**, gairebé el 30% a dones, fetes pels tècnics d'oftalmologia locals.
- **4 comissions formatives internacionals** desplaçades per formar **18 professionals locals**:
 - Metges generalistes: agudeses visual i detecció de patologies oculars
 - Tècnics oftalmologia: retirada de cossos estranys, identificació i tractament de patologies oculars, campimetria i gestió d'estocs i gestió de projectes.
 - Tècnics d'electromedicina: manteniment i reparació d'equipaments de consulta i quiròfan.
- **2.985 menors revisats** en les diferents *wilaies*.

BOLÍVIA

- **11.462 persones revisades** per professionals bolivians, un 32% de les quals menors de 14 anys.
- **411 consultes i 33 intervencions**, totes de cataractes, fetes per 1 comissió mèdicoformativa internacional.
- **102 sessions teòriques i 65 sessions pràctiques de formació** en oftalmologia bàsica, adreçades a 576 professionals (90% personal sanitari i 10% personal no sanitari). Al llarg de les quals s'han revisat 4.296 persones.
- **24.514 persones sensibilitzades en 110 esdeveniments** com ara fires de salut, xerrades en centres de salut, formacions a professors i alumnes.
- **Més de 50.000 materials de prevenció i sensibilització** lliurats a la població i molt especialment a menors, incloent-hi informació sobre salut ocular en taules de multiplicar, taules periòdiques, estoigs escolars, tríptics sobre bons hàbits de salut ocular,...
- **32.000 persones sensibilitzades** amb missatges de prevenció i detecció precoç de patologies a través de la ràdio, notícies de premsa i anuncis de televisió.
- Celebració del Dia Mundial de la Visió amb la participació en fires de salut i un concurs escolar, actes amb els quals s'arriba a **9.500 persones**.
- Dotació de l'Hospital Corea d'una **sala d'operacions oftalmològiques i equips mòbils** per a l'atenció oftalmològica a l'Institut Nacional d'Oftalmologia.
- Posada en marxa de la **primera òptica municipal** a El Alto.

MOÇAMBIC

- **14.280 consultes oftalmològiques** fetes pels professionals locals principalment per conjuntivitis, deficiències visuals i cataractes. I **423 intervencions** dutes a terme.
- **50 infants atesos** en una comissió de revisió ocular feta en una escola de la província d'Inhambane, i també **15 mares**.
- **2 tècnics d'oftalmologia** moçambiquesos **capacitats** a través de beques de formació.
- **15.565 persones sensibilitzades en més de 100 accions** d'informació, educació i comunicació, el 54% de les quals eren dones.
- **155 APEs** (agents de salut comunitària) **formats en salut ocular bàsica**.
- **3.750 il·lustracions** sobre hàbits bàsics de salut ocular i especialment prevenció del tracoma repartides per escoles, unitats sanitàries, associacions locals.
- Dotació a l'Hospital Rural de Vilankulo d'una **làmpada de fenedura i un oftalmoscopi** i a l'Hospital Provincial d'Inhambane de medicaments i materials oftalmològics.

MALÍ

- **13.342 consultes i 661 intervencions** (gairebé el 100% dels casos de cataractes) fetes per professionals locals.
- **15 professionals locals prestant atenció** a la població des de l'Hospital Sominé Doló de Mopti, el Centre de Salut de Referència de Bankass i els Centres de Salut Comunitària de Bankass, Douentza, Bandiagara i Djenné.
- **489 persones revisades** en una comissió medicoquirúrgica local i **219 operades** (el 98% de cataractes).
- **453 infants examinats** per professionals locals en tres escoles bressol i de primària.
- **1 comissió formativa internacional** desplaçada a l'IOTA per a la formació en patologies de retina i vitri.
- **3 beques de formació** atorgades a professionals malians per a la capacitació en optometria, oftalmologia i infermeria oftalmològica.
- **5.320 persones sensibilitzades en 106 accions de prevenció** de les principals malalties dels ulls, gairebé el 50% de les quals eren dones.
- Participació en les **activitats de sensibilització pel Dret Universal a la Visió** organitzades pel Programa Nacional de Lluita contra la Ceguesa, i difusió de missatges de prevenció de la salut ocular a través de les ràdios locals.
- Dotació de l'Hospital Sominé Dolo, el Centre de Salut de Referència de Bankass, 22 centres de salut comunitària del districte de Koro, el Centre de Salut Mutualista de Quartier Sans Fil (Bamako) i l'IOTA, amb **12 equipaments d'òptics i 43 equipaments oftalmològics**, a més de materials fungibles i lents i muntures.
- Dotació d'una unitat completa de retina a l'IOTA.

L'any 2013 Ulls del món ha dut a terme diverses iniciatives per tal d'apropar l'atenció en salut ocular a les comunitats rurals de la província d'Inhambane.

Significativament, la Fundació ha donat un pas endavant en la dotació dels hospitals rurals de la província i la capacitat dels professionals encarregats de l'atenció ocular dels pacients a Massinga, Vilankulo i Chicuke. Uns professionals que han tingut el suport dels responsables del Servei d'Oftalmologia de l'Hospital Provincial d'Inhambane (encapçalat pel Dr. Abel Dos Santos, format amb el suport d'Ulls del món) que s'hi han desplaçat al llarg de l'any per donar-los suport i supervisar el funcionament dels punts d'atenció oftalmològica.

© Ulls del món

MOÇAMBIQUE

APROXIMACIÓ DE LA SALUT OCULAR A LES COMUNITATS RURALS

L'objectiu d'Ulls del món es facilitar a la població rural l'accés a la salut ocular de proximitat, descentralitzant les consultes i facilitant la derivació dels casos. Una prioritat compartida per la Fundació i la Direcció Provincial de Salut (DPS) d'Inhambane (tal com recull el seu Pla Econòmic i Social) ja que, d'aquesta forma, s'aconsegueix arribar a un nombre més gran de persones.

D'altra banda, i també en la línia d'aproximar la salut ocular a les comunitats rurals, Ulls del món ha implementat diferents accions d'informació, educació i comunicació per tal de sensibilitzar el màxim de persones sobre la prevenció i la detecció precoç de les principals patologies oculars.

Els missatges, que han tingut en compte les característiques socioculturals de Moçambic i l'ús de diferents llengües locals, s'han centrat en: els patrons d'higiene i nutrició que afecten tan la salut ocular com la salut en general, les principals patologies oculars i els símptomes que permeten la seva detecció (especialment el tracoma, que és una patologia que afecta principalment els nens i, per factors de gènere, les mares) i informacions sobre derivació de pacients als centres de salut més propers a cada comunitat.

Un dels projectes que està anant molt bé és el d'Ulls del món. Cal remarcar que a Moçambic el tema oftalmològic no és prioritari, i Ulls del món des del 2004 està fent molt bona feina en aquest sentit per tal de canviar aquesta situació. Aquesta entitat no només porta metges a Moçambic per fer operacions de cataractes, sinó que també està fent una feina molt important a nivell de salut comunitària: treballen conjuntament amb els tècnics a les comunitats dels districtes fent prevenció, sensibilització en temes com les pràctiques tradicionals que causen molt perjudicis als ulls, fent salut ocular, etc. També donen suport, a nivell central, al Pla Nacional d'Oftalmologia.

Rui Reis

Coordenador de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament a Moçambic

MOÇAMBIC JA TÉ PLA NACIONAL D'OFTALMOLOGIA

El mes de novembre de 2013 el Ministeri de Salut del Govern de Moçambic va presentar el Pla Nacional d'Oftalmologia 2014-2015, dissenyat conjuntament amb els organismes internacionals presents al país en el marc de la lluita contra la ceguesa, entre ells la Fundació Ulls del món, i representants del projecte Visió 2020.

El Pla parteix de les dades recopilades durant el 2011 sobre la situació de la salut ocular a tot el país i defineix les línies estratègiques, els objectius i el pressupost necessari per a la millora de les condicions del sistema de salut ocular moçambiquès.

L'elaboració i l'aplicació de polítiques i plans nacionals en l'àmbit de la salut ocular segueixen constituint la pedra angular de l'acció estratègica dels governs per garantir el Dret Universal a la Visió. I, per a Moçambic, un impuls determinant en l'eradicació de la ceguesa evitable.

© Ulls del món

MALI ATENCIÓ OFTALMOLÒGICA PERMANENT A BANKASS

© Ulls del món

Enguany, el Dr. Siaka Diakité s'ha incorporat, com a oftalmòleg, al Centre de Salut de Referència de Bankass, després de quatre anys de formació a l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica (IOTA), gràcies a una beca atorgada per Ulls del món.

El Dr. Diakité ha passat a responsabilitzar-se de la unitat oftalmològica del Centre de Salut, que va posar en marxa l'any 2009 la Fundació i es va dotar d'una consulta oftalmològica i un quiròfan.

Amb l'arribada del Dr. Diakité al Centre de Salut de Referència de Bankass, en el marc d'un acord amb les administracions sanitàries malianes, la població d'aquest territori amb deficiències visuals ja té accés permanent a atenció oftalmològica.

ampliat l'atenció oftalmològica que s'ofereix a la regió de Mopti, més enllà de l'Hospital Sominé Doló (hospital de referència de la regió, ubicat a la capital, Mopti) i del Centre de Salut de Referència de Bankass, creant una consulta al Centre de Salut Comunitària de Bankass i la figura d'un AMO (assistent mèdic en oftalmologia) a les poblacions de Douentza, Bandiagara i Djenné.

En el món hi ha **19 milions de nens i nenes amb greus deficiències visuals**, 1,4 milions dels quals són cecs. La discapacitat visual limita les seves possibilitats de formació (el 90% de la població infantil de tot el món amb discapacitats no assisteix a l'escola) i també el seu rendiment escolar i no permet que els infants puguin sortir del cercle ceguesa - pobresa en el qual es troben immersos.

Les actuacions que du a terme Ulls del món en aquest sentit estan adreçades a evitar la ceguesa infantil i corregir les deficiències visuals dels nens i nenes, principalment a través de la detecció precoç de patologies oculars i a la derivació dels casos als serveis oftalmològics i òptics adequats, a més de l'atenció oftalmològica directa. En detall, l'any 2013 a través dels projectes d'Ulls del món **s'ha revisat la visió a 7.156 nens i nenes i s'ha sensibilitzat uns altres 8.166**, majoritàriament en les aules educatives.

Concretament, en el cas del projecte Ulls de Mali, Ulls del món l'any 2013 ha continuat formant professors en salut ocular bàsica perquè siguin ells mateixos qui puguin, a banda de detectar possibles deficiències visuals dels alumnes, trasllada'ls-hi els coneixements adquirits, la qual cosa ha significat que en un any s'han fet arribar **missatges sobre higiene i prevenció de la salut ocular a 5.320 estudiants**.

© Ulls del món

Dr. Franck Bacin

Ofthalmòleg. Cap del Servei d'Ofthalmologia del Centre Hospitalari Universitari Clermont-Ferrand i voluntari d'Ulls del món

Ulls del món, al meu parer, ha contribuït de manera molt notable a l'evolució de la retinologia a Mali. Gràcies a la Fundació, s'han impartit sessions teleformatives per videoconferència entre el Centre Hospitalari Universitari de Clermont-Ferrand (França) i l'Institut d'Ofthalmologia Tropical de l'Àfrica de Bamako. Ulls del món també ha finançat comissions de formació teòrica i pràctica adreçades a col·legues de Mali i dutes a terme per especialistes francesos. Així mateix, ha finançat una formació en retina completa a Espanya i a Itàlia al Dr. Guindo.

El 2013, Ulls del món ha fet una nova donació d'equipament i material molt generosa a l'IOTA, la qual constitueix un pas decisiu i remarcable en l'atenció de patologies de la retina, no només a Mali, sinó també, sens dubte, a la major part dels països africans veïns.

© Ulls del món

Àfrica té una responsabilitat desproporcionada en termes de ceguesa i discapacitat visual. Amb aproximadament el 10% de la població mundial, té el 19% de la ceguesa al món. No és estrany que aquesta realitat també reflecteix la situació en termes de la càrrega de la pobresa al món.

Hi ha un creixent reconeixement de la necessitat de posar en relleu la relació entre la pobresa, el desenvolupament i la cura de la salut. La ceguesa, la invalidesa causada per la discapacitat visual i la manca general de serveis d'atenció oftalmològica són massa sovint el resultat dels reptes socials, econòmics i de desenvolupament dels països en desenvolupament.

Font: Poverty and blindness in Africa. Clinical and Experimental Optometry. Naidoo K. Internacional Centre for Eyes Care Education (ICEE), African Vision Research Institute, University of KwaZulu-Natal, South Africa

EXPOSICIÓ

- Galeria Joan Gaspar. Barcelona.
27 juny - 24 juliol.
- Galeria Joan Gaspar. Madrid.
19 setembre - 26 octubre.

Gràcies als artistes que han donat obra pel fons d'art d'Ulls del món:

Helena Agustí Maragall / Andreu Alfaro/Neus Aller/Emili Armengol/Miquel Barceló/Enrique Barro/Fernando Barrué/Antoni Bernad/Mariona

Brines/Toni Catany/Jordi Cerdà/Jaime de Córdoba/Angela Cunill/Silvia Chiesa/Diez Gil/Manel Esclusa/Eutiquio Estirado/Joana Figueres/Fuencisla Francés/Carmen Galofré/Joan Gardy Artigas/José María Garres/Curro Gómez/Pasqual Gomes/Erick González/Núria Guinovart/Josefa Hernández/Isao/Toni Llena/Martí Rom/Tomasa Martín/Raquel Navarro/Manuel Outumuro/Salvador Palomo León/Parigi/Carmen Pau/Perico Pastor/Carmen Perujo/Jaume Plensa/Elisenda Pons/Francisca Revert/Laura Roca/Pablo Rodríguez Guy/José Luis Romartínez/Monique de Roux/America Sanchez/Carmen Sánchez/Regina Saura/Serra Alacid/Ferran Soriano/Antoni Tàpies/Rosa Tardiu/Jordi Trapeho/Blanca Vernis/Lluís Vidal/Joan-Pere Viladecans

© Jordi Pizarro / Ulls del món

Jaume Plensa dona l'escultura *Somni*

XERRADA - CO-LOQUI

Círculo Ecuestre. Barcelona. 13 de juny

Ponent: Borja Corcóstegui, vicepresident d'Ulls del món

Moderador: Ricard Fernández Deu, periodista

Combatre la ceguesa des de la prevenció, la innovació i el compromís social

A Ulls del món no només parlem d'eliminar la ceguesa evitable sinó que treballem amb entusiasme per fer valer els ulls de totes les persones del món. La meua aposta personal passa per transmetre la meua experiència en dos aspectes principals que constitueixen un repte en els territoris més vulnerables del món.

Per una banda, **la divulgació i l'educació de la salut ocular**, que és la peça clau perquè, en moltes ocasions (i en el cas especialment de les patologies infeccions i degeneratives), deixem de tractar les malalties dels ulls per prevenir-les. En aquest sentit, és molt important la promoció de la salut en els anys d'educació infantil, així com l'accés de la població a les revisions oftalmològiques periòdiques i també els hàbits saludables de vida i de cures de la visió.

I, per una altra banda, **la innovació i la millora del tractament dels pacients**, tant a través de cures alternatives a la cirurgia ocular com amb el perfeccionament de la cirurgia convencional i, tot això, sobre la base, clau del treball d'Ulls del món en els territoris més vulnerables del món, de la capacitat, teòrica i pràctica, dels professionals de cada lloc. La formació és, en aquest sentit, el motor del coneixement i avenç en matèria d'atenció oftalmològica i el principal valor que aportem des de la Fundació als països amb els quals col·laborem.

Borja Corcóstegui
Vicepresident Ulls del món

© Círculo Ecuestre

CONCERT SOLIDARI

Reial Club de Tennis Barcelona.

19 de juliol

Aproximadament 1.000 assistents

LA NIT DEL ULLS DEL MÓN

Hotel Majestic. Barcelona. 21 de novembre
239 persones donant-hi suport

Presentació per part de
Martina Klein i Jordi Basté

Actuació de Jordi i Ferran Savall

Intervenció de l'alcalde de
Barcelona i el president de la
Diputació de Barcelona

La llarga trajectòria de la Fundació, fruit de l'alt nivell, tant de coneixements com de treball i dedicació de tot un equip de professionals voluntaris, fa possible tirar endavant els vostres (Ulls del món) objectius en benefici de les persones amb problemes oculars i dona exemple de solidaritat, qualitat i excel·lència professionals. Us encoratjo a continuar en la mateixa línia de treball que desenvolueu amb tant entusiasme i dedicació.

Boi Ruiz

Intervenció del
conseller de Salut de la
Generalitat de Catalunya

© Àngel Carbonell / Ulls del món

Xocolata a cegues
amb Nandu Juvany

© Àngel Carbonell / Ulls del món

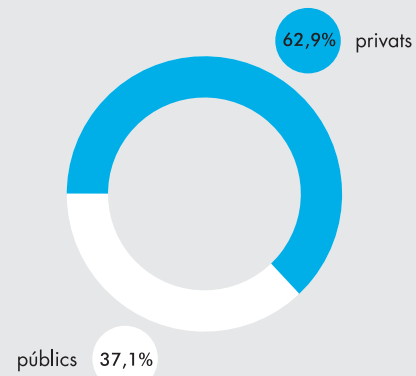
© Reial Club de Tennis Barcelona

TRANSPARÈNCIA I DADES ECONÒMIQUES

Els comptes anuals han estat aprovats pel Patronat d'Ulls del món i es poden consultar a l'oficina central de la Fundació, a Barcelona.

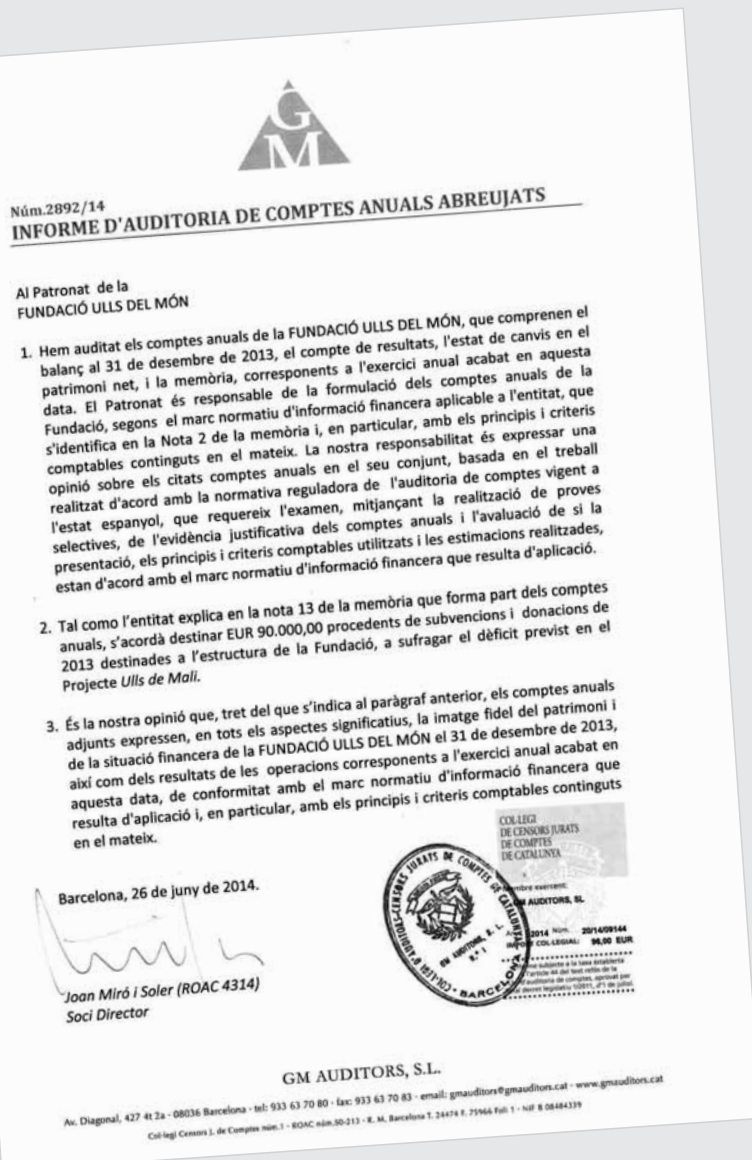
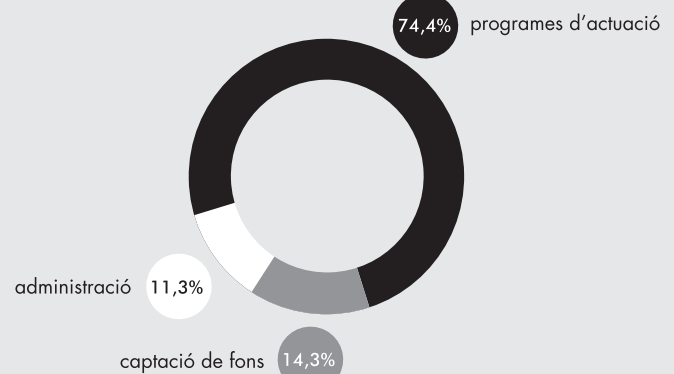
INGRESSOS

PÚBLICS	398.874,95
Patrons i institucions fundacionals	164.726,66
Subvencions cooperació	234.148,29
PRIVATS	667.342,21
Empreses i entitats	370.272,21
Adherits	31.400,00
Donants esporàdics	24.459,00
Ingressos Fons d'art	94.645,00
Donacions de material i equipament en espècie	6.000,00
Ingressos de La Nit dels Ulls del món	150.566,00
TOTAL INGRESSOS	1.076.217,16

DESPESES

PROGRAMES D'ACTUACIÓ	801.911,22
Cooperació al desenvolupament	741.368,02
Ulls del Sàhara	63.916,80
Ulls de Moçambic	134.379,47
Ulls de Bolívia	255.694,67
Ulls de Mali	284.377,08
Dotació de material i equipament rebut en espècie	3.000,00
Sensibilització	60.543,20
CAPTACIÓ DE FONDS	154.221,42
ADMINISTRACIÓ	121.636,85
TOTAL DESPESES	1.077.769,49

El resultat de l'exercici es traspassa al compte de romanent.

ÈXITS I REPTES

Superant barreres

D'acord amb l'Organització Mundial de la Salut (OMS), totes les persones del món haurien de poder accedir a la millor atenció oftalmològica possible sense que els costos econòmics dels serveis fossin una dificultat ni les posés en risc d'empobrir-se.

En aquest sentit, l'OMS posa en concomitància la cobertura universal de la salut i el dret universal a la salut, dues premisses que els projectes d'Ulls del món, des de la seva concepció, han tingut presents, a través de la inclusió d'exempcions en el pagament de l'atenció, la cirurgia ocular i l'adquisició de lents per a les persones que acrediten que no poden assumir-ne els costos, garantint l'equitat en l'accés als serveis de promoció, prevenció i tractament de la salut ocular.

Es tracta, doncs, d'un dels trets distintius del model propi d'intervenció de la Fundació, que pretén fer possible l'accés a la salut ocular al màxim nombre de persones possible, de forma equitativa.

Tanmateix, les taxes no són l'únic impediment que tenen les persones més vulnerables del món per accedir a l'atenció oftalmològica de qualitat. La manca de personal qualificat (tant oftalmòlegs com optmetristes i personal d'infermeria) que pugui donar resposta a les seves necessitats oculars i les dificultats de desplaçament de les persones de les àrees rurals són dos factors que també hem treballat, amb èxit, a través dels projectes de cooperació d'Ulls del món; aspectes que continuaran tenint un paper rellevant els propers anys en la implementació dels programes que tenim en marxa.

Núria Ramon i Garcia
Directora general

© Ferran Soriano / Ulls del món

És un goig comprovar com iniciatives com la vostra desperten la solidaritat humana, i ens fan a tots una mica millors. Us desitjo molt d'èxit en la vostra admirable tasca.

Ricardo Rodrigo
President Grup Editorial RBA

AGRAÏMENTS

ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

Patrons fundacionals

Administracions locals

Altres organismes públics

© Mercedes de la Rosa / Ulls del món

ORGANITZACIONS PRIVADES

Entitats col·laboradores

Laboratoris i organitzacions vinculades a l'àmbit de la salut

Abbot Medical Optics / Bayer Pharma AG / Bloss Group / Col·legi Oficial d'Òptics i Optometristes de Catalunya / CROMA / Indo / Laboratorio Aragón / Leocadio Ramos Suministros Opticos / Òptica Visió / Sofymed / Staar Surgical AG / Topcon

Altres organismes

Agència EFE / Àgora / Associació Catalana d'Amics del Poble Sahrauí / Bluemap Consulting Group / Briskteam Comunicació / Círculo Ecuestre / Consorci per a la Normalització Lingüística / Coordinadora Catalana d'Ajuntaments Solidaris amb el Poble Sahrauí / Coordinadora Estatal de Asociaciones Solidarias con el Sáhara / Crédito y Caucción / Deloitte / Departamento de Internet / Federació d'Associacions Catalanes Amigues del Poble Sahrauí / Galeria Joan Gaspar / Grupo Hoteles Ercilla / Hospes Hoteles / Hotel Majestic / Hoteles Silken / INESE / Liberty Cargo / MRW / Nexica / Nubenegra / Nuovi Piatto / Planet Lingua / Promocaixa / RACC / Reial Club de Tennis Barcelona / Sahara Medical / Techno Trends / Vincci Hoteles / VK Comunicación

VOLUNTARIS I COL·LABORADORS

Paula Álvarez / Karlos Arguiñano / Pau Atienza / Franck Bacin / Jordi Basté / Carol Camino / Reyes Caparrós / Antoni Cardoner / Anna Carreras / Jordi Caupena / Manel Ciurana / Júlia Companys / Manel Esclusa / Aizpea Esnal / Esteban Ezequiel / Alba Feixas / Ricard Fernández Deu / Patricia Fernández-Deu / Oriol Flo / David Galve / Jordi Garcia / David García / Xevi Garriga / Joan Gaspar / Alicia González / Maria Antònia Gaze / Daniel Giralte-Miracle / Enrique González / Mariem Hassan / Esteban Herrera / Jordi Holgado / Nandu Juvany / Martina Klein / Stephanie Lonsdale / Adrià Lorente / Maria Lloreda / Paco Marcó / Rosa Martín / Yeray Martín / Miguel Martínez Shaw / Gerard Martorell / Josep Mensa / Ammu Edda / Àlex Morell / Silvia Munt / Albert Om / Sylvie Rochigneux / Santiago Ruiz / Aitana Sánchez-Gijón / Ana Sánchez-Herrero / Ferran Savall / Jordi Savall / Marta Serra / Daniel Siles / Jordi Solans / Rafael Suso / Isa Torres / Manel Vaqué

GRÀCIES

© Les fotografies d'aquesta memòria d'actuacions són de Núria Andreu, Àngel Carbonell, Manel Esclusa, Isaac Freijo, Elisenda Pons, Mercedes de la Rosa, Ferran Soriano, Jordi Pizarro i Gasull Fotografia. A tots ells, Ulls del món els vol agrair sincerament la seva aportació gràfica. La Fundació també vol donar les gràcies a tothom qui ha aportat informació i ha documentat amb imatges els continguts d'aquesta memòria. I als mitjans de comunicació que han permès a Ulls del món arribar a més persones i sensibilitzar i donar a conèixer els projectes de cooperació al desenvolupament oftalmològic en marxa.

